

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะเอเดียนเนชั่น ๔ ประเภท คือ ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว และความรู้สึกไร้ความหมาย โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเอเดียนเนชั่น และความสัมพันธ์ระหว่างเอเดียนเนชั่น เพศ เชื้อชาติ สาขาวิชาที่เรียน จำนวนปีที่เรียน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตกลุ่มตัวอย่างประกอบควยนิสิตคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๒๓๔ คน การเก็บข้อมูลโดยให้นิสิตตอบแบบสอบถามในห้องเรียน ภายในชั่วโมงเรียน การวิเคราะห์ทางสถิติใช้วิธีการคำนวณค่าสหสัมพันธ์ (r) สำหรับวัดความสัมพันธ์ระหว่างประเภทต่าง ๆ ของเอเดียนเนชั่น และการทดสอบไคสแควร์ การคำนวณค่า Q และการเปรียบเทียบจำนวนร้อยละสำหรับวัดความสัมพันธ์ระหว่างเอเดียนเนชั่นกับเพศ เชื้อชาติ สาขาวิชา จำนวนปีที่เรียนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ประเภทต่าง ๆ ของเอเดียนเนชั่นส่วนใหญ่มีสหสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน ประเภทของเอเดียนเนชั่นที่มีสหสัมพันธ์กัน ได้แก่ ความรู้สึกไร้อำนาจกับความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกไร้บรรทัดฐานกับความรู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกไร้บรรทัดฐานกับความรู้สึกไร้ความหมาย และความรู้สึกโดดเดี่ยวกับความรู้สึกไร้ความหมาย ส่วนประเภทของเอเดียนเนชั่นที่ไม่มีสหสัมพันธ์กัน ได้แก่ ความรู้สึกไร้อำนาจกับความรู้สึกโดดเดี่ยว และความรู้สึกไร้อำนาจกับความรู้สึกไร้ความหมาย

๒. เพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน คือนิสิตหญิงมีความรู้สึกไร้บรรทัดฐานสูงกว่านิสิตชาย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้สึกไร้

บรรทัดฐานพบเฉพาะในกลุ่มนิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์เท่านั้น ส่วนเอเชียเนชั่นประเภทอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ

การที่พบว่านิสิตหญิงมีความรู้สึกไว้บรรทัดฐานสูงกว่านิสิตชาย แสดงให้เห็นว่า นิสิตหญิงมีแนวโน้มที่มีทัศนคติในทางลบต่อสังคม หรือมองโลกในแง่ร้ายมากกว่านิสิตชายที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากนิสิตหญิงมีความรู้สึกว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคมเท่าเทียมกับเพศชาย เช่นในเรื่องของโอกาสในการแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต ตลอดจนโอกาสที่จะได้รับรางวัลหรือความยกย่องจากสังคมก็มักจะมีน้อยกว่า ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็มีความสามารถทัดเทียมกับเพศชาย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ตนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตที่สามารถเข้าเรียนในคณะที่อยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเข้ายากกว่าคณะที่อยู่ในสาขาสังคมศาสตร์ นิสิตหญิงกลุ่มนี้ย่อมมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถดังจะเห็นได้จากการที่นิสิตหญิงไม่ได้มีความรู้สึกไว้ว่าน่าจมากกว่านิสิตชาย แต่ขณะเดียวกันก็รู้สึกว่าคุณยังถูกจำกัดโอกาสหรือได้รับความเป็นธรรมจากสังคมน้อยเมื่อเทียบกับนิสิตชาย ดังนั้นความรู้สึกไว้บรรทัดฐานของนิสิตหญิงน่าจะเกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างสถานภาพของตนคือสถานภาพนิสิตซึ่งเป็นสถานภาพที่สูงในสายตาของคนทั่วไป แต่ขณะเดียวกันก็เป็นผู้หญิงซึ่งเป็นสถานภาพที่ต่ำกว่าเพศชายในหลายด้านสำหรับสังคมไทย

๓. เชื้อชาติหรือภูมิหลังทางชาติพันธุ์ของนิสิตไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเอเชียเนชั่นทั้งสี่ประเภท ทั้งนิสิตที่มีเชื้อชาติไทยและนิสิตที่มีเชื้อชาติจีน ต่างก็มีภาวะเอเชียเนชั่นในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

ตามความคาดคะเนของผู้วิจัยคิดว่านิสิตเชื้อชาติจีนน่าจะมีภาวะเอเชียเนชั่นสูงกว่านิสิตเชื้อชาติไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้สึกไว้ว่าน่าจและความรู้สึกไว้บรรทัดฐาน เหตุที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนิสิตสองกลุ่มนี้ อาจอธิบายได้ว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในค่านอื่น ๆ ไม่ต่างกันและยังได้รับการฝึกฝนอบรมและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ทำให้มีโลกทัศน์คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้สังคมไทยไม่มีการตั้งข้อรังเกียจ

หรือมีการกีดกันผู้ที่มีเชื้อชาติจีนมากจนทำให้ผู้ที่มีเชื้อชาติจีนมีความรู้สึกว่าคุณภาพด้อยกว่าคนเชื้อชาติไทยอย่างมาก ซึ่งต่างกับในสังคมอเมริกันที่มีการเหยียดหยามกีดกันพวกนิโกรมาก และมีผลทำให้พวกนิโกรซึ่งมีสถานภาพทางสังคมต่ำ มีภาวะเอเลี่ยนเนชั่นสูงกว่าพวกผิวขาว

๔. ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างสาขาวิชาที่เรียนกับเอเลี่ยนเนชั่นทั้งสี่ประเภท นิสิตที่เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์กับนิสิตที่เรียนสาขาสังคมศาสตร์ มีภาวะเอเลี่ยนเนชั่นสูงเท่าในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีการแตกต่างระหว่างนิสิตสองกลุ่มนี้โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้สึกไร้ความหมาย นิสิตที่เรียนสาขาสังคมศาสตร์น่าจะมีการรู้สึกไร้ความหมายมากกว่านิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์ เพราะลักษณะวิชาในสาขาสังคมศาสตร์มักไม่ใช่วิชาที่มองเห็นได้ชัดเจนว่านำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอย่างไรและลักษณะการสอนวิชาในสาขาสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย ไม่มีการทดลองหรือภาคปฏิบัติที่ทำให้เห็นจริง เห็นจังเหมือนวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ ดังนั้น นิสิตที่เรียนสาขาสังคมศาสตร์ จึงน่าจะมีการรู้สึกเบื่อหน่าย หรือเห็นว่าการเรียนนั้นไร้ประโยชน์มากกว่านิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์

แต่ผลการศึกษารังนี้ไม่ยืนยันว่านิสิตสาขาสังคมศาสตร์ มีความรู้สึกไร้ความหมายมากกว่านิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ได้เป็นตัวแทนของนิสิตทั้งหมด และจำนวนตัวอย่างค่อนข้างน้อยจึงทำให้ไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามจากตัวเลขที่ปรากฏในการางที่ ๒๔ และ ๒๕ จะเห็นว่านิสิตสาขาสังคมศาสตร์มีแนวโน้มที่รู้สึกไร้ความหมายสูงในสัดส่วนที่มากกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะมีการพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องนี้ระหว่างนิสิตที่เรียนทางสาขาวิชา ถ้าหากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ขึ้นและเป็นกลุ่มตัวแทนของนิสิตทั้งหมด

๕. พบว่าจำนวนปีที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน คือนิสิตที่เรียนอยู่นานตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปมีความรู้สึกไร้บรรทัดฐานสูงในสัดส่วนที่มากกว่านิสิตที่เพิ่งเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยเพียง ๑-๒ ปี และจากการทดสอบโดยนำตัวแปรที่สามคือสาขาวิชามาพิจารณาพบว่าจำนวนปีที่เรียนกับความรู้สึกไร้บรรทัดฐานมีความสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์และกลุ่มที่เรียนสาขาสังคมศาสตร์

เหตุที่นิสิตที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยนานถึง ๓ ปีขึ้นไปมีความรู้สึกไร้บรรทัดฐานมากกว่านิสิตที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเพียง ๑-๒ ปี อาจเนื่องมาจากนิสิตที่เรียนอยู่นานกว่าได้รับประสบการณ์หรือการอบรมที่ทำให้เกิดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมมากกว่านิสิตที่เพิ่งเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย จึงทำให้นิสิตกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่มองเห็นความบกพร่องหรือความรู้สึกไร้บรรทัดฐานในสังคมได้มากกว่า อันเป็นผลให้นิสิตกลุ่มนี้เกิดความรู้สึกไม่พอใจหรือมีทัศนคติทางลบต่อสังคมมากกว่านิสิตที่เพิ่งเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย

๖. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไร้อำนาจและความรู้สึกไร้ความหมาย พบว่านิสิตที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการชุมนุมประท้วงทางการเมือง เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกไร้อำนาจสูงกว่านิสิตที่เคยมีส่วนร่วมในการชุมนุมประท้วง และจากการควบคุมตัวแปรที่สามคือ เพศ สาขาวิชาที่เรียนและจำนวนปีที่เรียน พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความรู้สึกไร้อำนาจมีความสัมพันธ์กันเฉพาะในกลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตสาขาสังคมศาสตร์ และกลุ่มที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ๑-๒ ปี เท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความรู้สึกไร้อำนาจมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน (reciprocal relationship) คือการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกไร้อำนาจ และในทางกลับกัน ความรู้สึกไร้อำนาจก็อาจเป็นเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย จากผลการศึกษาคั้งนี้ขออธิบายได้ว่า การที่มีความรู้สึกไร้อำนาจสูงเป็นเหตุทำให้นิสิตไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะนิสิตที่มีความรู้สึกไร้อำนาจสูงย่อมคิดว่าตนไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลง

แปลงสังคมได้จึงไม่พยายามต่อสู้เรียกร้องหรือมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ส่วนนิสิตที่มีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นพวกที่มีความรู้สึกไร้อำนาจหรือไม่รู้สึกว่าคนไร้อำนาจ พวกนี้เห็นว่าคนสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมหรือสภาพที่ไม่น่าพอใจได้ จึงเข้าร่วมชุมนุมประท้วงหรือต่อสู้ทางการเมือง

ส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับความรู้สึกไร้ความหมาย พบว่านิสิตที่มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกไร้ความหมายสูง เป็นสัดส่วนที่มากกว่านิสิตที่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและพบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏในหมู่นิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์ กับในหมู่นิสิตที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยสามปีขึ้นไป

ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับความรู้สึกไร้ความหมายมีลักษณะเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันทำนองเดียวกันกับความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับความรู้สึกไร้อำนาจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นเหตุให้นิสิตมีความรู้สึกว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่ไร้ความหมายและขณะเดียวกันการที่นิสิตมีความรู้สึกไร้ความหมายในเรื่องการเรียนและเป้าหมายในชีวิตประจำวันของเขาก็เป็นเหตุผลักดันให้หันไปทำกิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมที่นิสิตเหล่านั้นเห็นว่ามีความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงอาจเป็นทางออกสำหรับนิสิตที่มีความรู้สึกไร้ความหมายในชีวิตและการเรียน

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีปัญหาบางประการที่เป็นจุดอ่อนของการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิธีการศึกษา และมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป ดังนี้

๑. ผู้วิจัยพบว่าปัญหาสำคัญที่สุดในการศึกษารั้งนี้ คือปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดเอเลี่ยนเนชั่น เนื่องจากเอเลี่ยนเนชั่นเป็นแนวความคิดที่มีข้อถกเถียงกันมาก เกี่ยวกับการกำหนดความหมาย เป็นการศึกษาที่จะหาเครื่องชี้ (indicator) ที่แน่นอนให้เป็น

มาตรฐานทั่วไป ถึงแม้มีมาตรารัดเอเลี่ยนเนชั่นที่นิยมใช้กันในหมู่นักสังคมวิทยาชาวตะวันตก
 แต่ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรารัดเอเลี่ยนเนชั่นไม่เหมาะสมสำหรับใช้ในสังคมไทย--เนื่องจากความแตกต่าง
 ในด้านความรู้สึคนึกคิดและสภาพแวดล้อมทางสังคม ในการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยจึงสร้างมาตรารัดเอเลี่ยนเนชั่นขึ้นเอง แต่ผู้วิจัยเห็นว่ามาตราที่สร้างขึ้นยังมีข้อบกพร่องอยู่มากและควรมี
 การแก้ไขเสียใหม่ในการศึกษารั้งต่อไป

จุดอ่อนของมาตราที่สร้างขึ้นในการศึกษารั้งนี้ คือ ข้อความ (items) ส่วนใหญ่ที่คัดเลือกมาใช้เป็นมาตราทั้ง ๔ มาตรามีอำนาจจำแนก (discriminative power) ไม่สูงนัก คือมีค่าอำนาจจำแนกประมาณ ๒ ผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษารั้งต่อไปควรทำการทดสอบเพื่อคัดเลือกข้อความเสียใหม่ให้ได้ข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่านี้

ปัญหาอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างมาตรารัดเอเลี่ยนเนชั่น คือผู้วิจัยทำการทดสอบมาตราทั้ง ๔ มาตรานี้คร่าวๆด้วยกัน ทำให้แบบทดสอบมีจำนวนข้อความมากเกินไป ในแบบทดสอบมีข้อความถึง ๒๐๖ ข้อ อยู่ในแบบทดสอบชุดเดียวกัน การมีข้อความมากเกินไปทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย ปรากฏว่ามีผู้ตอบหลายรายที่ไม่ยอมตอบแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ ทำให้แบบทดสอบที่ได้รับกลับมาไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้การมีข้อความมากเกินไป อาจทำให้ผู้ตอบมีแนวโน้มที่จะตอบอย่างลวก ๆ เพราะต้องการรีบตอบให้เสร็จ ๆ ไปเท่านั้น จึงอาจได้คำตอบที่ไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงก็ได้ เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าควรแยกมาตราแต่ละมาตราไว้ในแบบทดสอบคนละชุดและแยกทดสอบในเวลาต่างกันหรือใช้กลุ่มผู้ตอบต่างกลุ่มกันสำหรับแต่ละมาตรา

๒. เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าเอเลี่ยนเนชั่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของนิสิต ในการศึกษารั้งต่อไปน่าจะศึกษาคูว่าเอเลี่ยนเนชั่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ หรือไม่ เช่น ความสนใจในการเรียนผลการเรียน การร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ที่มีในหรือนอกมหาวิทยาลัย เป็นต้น

๓. นอกจากการศึกษาภาวะเอเลี่ยนเนชั่นในมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษเกี่ยวกับเอเลี่ยนเนชั่นจะเป็นประโยชน์มากกว่าศึกษาในหมู่ผู้ทำงานทั้งในหน่วยงานราชการและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่กรรมกรตามโรงงานอุตสาหกรรม มีประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเอเลี่ยนเนชั่นกับประสิทธิภาพในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของงานกับเอเลี่ยนเนชั่น หรือความสัมพันธ์ระหว่างเอเลี่ยนเนชั่นกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาในการทำงานในกลุ่มคนงาน เป็นต้น